

ความลับของการอนุญาตตุลาการ

นางสาวอรดา วงศ์อำไพวิทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5827-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONFIDENTIALITY IN ARBITRATION

Miss Orada Wongamphaiwit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

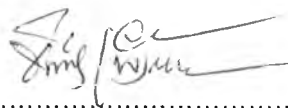
Academic Year 2003

ISBN 974-17-5827-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความลับของการอนุญาตตุลาการ
โดย   นางสาวอรดา วงศ์อำไพวิทย์
สาขาวิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร

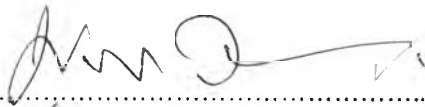
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรุธา วัฒนะชีวะกุล)

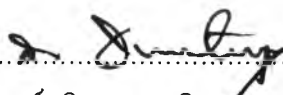
..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร)

..... กรรมการ

(อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ (พิเศษ) สุชาติ ชรรมาพิทักษ์กุล)

อรดา วงศ์อำไพวิทย์ : ความลับของการอนุญาโตตุลาการ (Confidentiality in Arbitration)
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร , 150 หน้า. ISBN 974-17-5827-8

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเกี่ยวกับหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการ โดยศึกษาหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการทั้งในทางแพ่ง ทางอาญา และจริยธรรม เพื่อเสนอแนวทางในการกำหนดหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการให้มีความชัดเจน กำหนดขอบเขตของข้อมูลที่ให้รักษาเป็นความลับ และความรับผิดชอบของบุคคลที่ผูกพันในการรักษาความลับของการอนุญาโตตุลาการ

วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งปรัชญาของการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ คือ การสามารถรักษาความลับ โดยที่การรักษาความลับเป็นหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการต้องรักษาความลับด้วย จากการศึกษาหลักกฎหมาย กฎเกณฑ์ของต่างประเทศพบว่ามีหลักที่สำคัญต่อการกำหนดหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการสองประการ คือ หลักในการกำหนดลักษณะขอบเขตของข้อมูลที่ให้รักษาเป็นความลับ และหลักความรับผิดชอบของบุคคลที่ผูกพันในการรักษาความลับ แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติทั้งของไทย และต่างประเทศยังไม่มีความชัดเจนในการกำหนดให้เป็นบทบังคับ และไม่มียกเว้นโทษหากมีการเปิดเผยความลับ ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนดให้หลักความลับของการอนุญาโตตุลาการมีบทบังคับที่ชัดเจน และมีบทลงโทษหากมีการเปิดเผยความลับ โดยมีการกำหนดในกฎหมายอนุญาโตตุลาการ

สำหรับหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย สามารถแบ่งพิจารณาได้สามทาง คือ ทางแพ่ง ทางอาญา และทางจริยธรรม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการในทางแพ่งตามมาตรา 23 ของพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 ได้วางหลักให้อนุญาโตตุลาการได้รับความคุ้มครอง โดยอนุญาโตตุลาการจะต้องรับผิดชอบกรณีกระทำผิดโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น แต่ยังไม่ได้กำหนดถึงกรณีกระทำผิดโดยเปิดเผยความลับ สำหรับในทางอาญามาตรา 324 ของประมวลกฎหมายอาญา องค์ประกอบความผิดของการกระทำผิดโดยไม่ชอบ ความผิดครอบคลุมไปถึงตัวอนุญาโตตุลาการซึ่งตนมีหน้าที่ผูกพันตามสัญญาในการรักษาความลับ แต่มีขอบเขตความคุ้มครองความลับเพียงสามชนิด ได้แก่ ความลับเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือนิมนิตทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งควรขยายขอบเขตให้คุ้มครองความลับทางการค้าชนิดอื่น ๆ ด้วย และในทางจริยธรรม ตามประมวลจริยธรรมอนุญาโตตุลาการ ได้เพียงกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเท่านั้น ดังนั้นจึงควรกำหนดหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการให้ชัดเจนในกฎหมาย ให้มีสภาพบังคับ และบทลงโทษหากเปิดเผยความลับ

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2546.....

อรดา วงศ์อำไพวิทย์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4486130634 : MAJOR LAW

KEY WORD : CONFIDENTIALITY IN ARBITRATION

ORADA WONGAMPHAIWIT : CONFIDENTIALITY IN ARBITRATION

THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PHUJAIKADI HORAYANGURA

150 pp. ISBN 974-17-5827-8

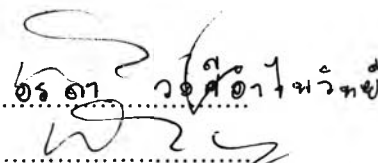
This thesis studies about the arbitrator’s duties on secrecy in civil and criminal cases and ethics. This is to propose the mean in setting the principles for the arbitrator’s duties for secrecy and set the scope whereby the information to be guarded as secrecy ends. And likewise is the limits of the liabilities of the arbitrator on those secrecies.

One of the main purposes of arbitration is to settle a dispute by guarding secrecies. To guard them is the duty of those who are bound to keep them. This study covers the legal principles under foreign laws. It found two major principles in setting the duties of the arbitrators in guarding secrecies. One is on the type and scope of information to be guarded as secrecy and the other is the liabilities of the person so bound. However there is not yet a clear and mandatory provision. And equally there is no penalty on disclosure of secrecy. The author has the opinion that there should be clear principles to set compulsory duties of arbitrator and penalties should be provided for the case of illicit disclosure in the law on arbitration.

The principles on guarding of secrecy of arbitration in Thailand can be broken down into three prongs namely civil, criminal and ethical. The author has the opinion that civil duties under section 23 of The Arbitration Act of B.E 2545 set down the principle that an arbitrator shall be immuned from general liabilities and shall be responsible only in the case of intentional breach of duties or reckless negligence but still it is silent on disclosure of secrecy in breach of his duties as such. Regarding the criminal liabilities in Section 324 of the Penal Code the factors of the offense include the duties of guarding of secrecy an arbitrator. He is bound by a contract to keep confidentiality but the section covers only those on scientific invention or discovery and industrial secrecy. Its scope should be broadened to cover other commercial secrecies and in the ethical sphere the ethical code of the Arbitration Institute has provided a Code of Conducts. But it has no sanction or penalties; therefore a clear cut duty should be written into the law to allow sanction and penalties when the secrecies are disclosed illegally .

Field of Study...Laws.....
Academic year....2003.....

Student’s signature.....
Advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ของรองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตา และกรุณาต่อผู้เขียนตลอดมาในการให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยท่านได้สละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเขียน รวมทั้งได้เมตตาแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และตรวจแก้ไข ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์มรธา วัฒนะชีวะกุล ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ รวมทั้งอาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ และศาสตราจารย์ (พิเศษ) สุชาติ ธรรมมาพิทักษ์กุล ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยท่านได้ให้คำแนะนำทางวิชาการ ตลอดจนข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบคุณพี่ ๆ บรรณารักษ์ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลเอกสารประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา ขอกราบขอบคุณพี่ ๆ บัณฑิตวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยเป็นธุระจัดการในส่วนที่เกี่ยวกับขั้นตอน และระเบียบต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ รวมทั้งคุณอรุณี วัฒนะชีวะกุล ซึ่งได้ให้ความเมตตากับผู้เขียนมาโดยตลอดในการกรุณานำเอกสารให้ท่านประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และขอขอบคุณคุณนันทิดา วงศ์อำไพวิทย์ และคุณพรสุข ม้วนหรีด ที่ได้ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งให้แก่ผู้เขียนตลอดมาในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์

อรดา วงศ์อำไพวิทย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการทำวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิจัย.....	6
บทที่ 2 ประวัติความเป็นมา แนวความคิด บทบาท อำนาจหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ.....	7
2.1 ลักษณะของข้อพิพาททางธุรกิจ.....	7
2.2 วิธีการระงับข้อพิพาท.....	8
2.2.1 การระงับข้อพิพาทโดยทางศาล.....	8
2.2.2 การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอื่นนอกจากวิธีการทางศาล (Alternative Dispute Resolution หรือเรียกสั้น ๆ ว่าADR).....	11
2.2.2.1 การเจรจาต่อรอง (Negotiation).....	11
2.2.2.2 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation).....	12
2.2.2.3 อนุญาโตตุลาการ (Arbitration).....	14
2.3 ประวัติและวิวัฒนาการของวิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ.....	18
2.4 สภาพทางกฎหมายของการอนุญาโตตุลาการ.....	26
2.4.1 ทฤษฎีอำนาจรัฐ (The Jurisdictional Theory).....	26
2.4.2 ทฤษฎีสัญญา (The Contractual Theory).....	28
2.4.3 ทฤษฎีผสม (The Mixed Theory or Hybrid Theory).....	29
2.4.4 ทฤษฎีความเป็นเอกเทศ (The Autonomous Theory).....	30
2.5 ความหมายของการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration).....	32

สารบัญ

หน้า

2.6 ประเภทของอนุญาโตตุลาการ.....	35
2.6.1 อนุญาโตตุลาการแบบสถาบัน (Institution Arbitration).....	35
2.6.1.1 สถาบันอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ.....	36
2.6.1.2 สถาบันอนุญาโตตุลาการภายในประเทศ.....	38
2.6.2 อนุญาโตตุลาการแบบเฉพาะกิจ (ad hoc arbitration).....	39
2.7 ลักษณะที่สำคัญของการอนุญาโตตุลาการ.....	40
2.7.1 เรื่องของสัญญา.....	40
2.7.2 เรื่องของการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท.....	42
2.7.2.1 อนุญาโตตุลาการ.....	42
2.7.2.2 กระบวนพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการ.....	43
2.7.2.3 คำชี้ขาดและการบังคับตามคำชี้ขาด.....	44
2.8 หลักในการดำเนินคดีโดยอนุญาโตตุลาการ และเหตุผลในการ	
กำหนดหลักความลับของการอนุญาโตตุลาการ.....	45
2.8.1 หลักในการดำเนินคดีโดยอนุญาโตตุลาการ.....	45
2.8.1.1 มีข้อพิพาท.....	45
2.8.1.2 สัญญาระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ.....	48
2.8.1.3 กระบวนพิจารณาโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ.....	49
2.8.1.4 คำชี้ขาด.....	51
2.8.2 เหตุผลในการกำหนดหลักความลับของ	
การอนุญาโตตุลาการ (Confidentiality of the Arbitration).....	52
บทที่ 3 คำนียาม ลักษณะความลับของการอนุญาโตตุลาการ และหลักความลับของการ	
อนุญาโตตุลาการในต่างประเทศ.....	58
3.1 คำนียามและความหมายของความลับของการอนุญาโตตุลาการ.....	59
3.1.1 ความหมายทั่วไปของความลับ.....	59
3.1.2 ประเภทของข้อมูลที่เป็นความลับ.....	62
3.1.2.1 ความลับทางการค้า (Trade Secret).....	62
3.1.2.2 ความลับส่วนบุคคล (Personal Confidence).....	65

สารบัญ

หน้า

3.1.2.3 ความลับของรัฐ (Government Information).....	69
3.1.2.4 ความลับในทางคดี (Case Secret).....	75
3.1.3 ความลับของการอนุญาตตุลาการ.....	78
3.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดขอบเขตความลับของการอนุญาตตุลาการ.....	84
3.2.1 หลักเกี่ยวกับความรับผิดชอบกรณีที่มีการเปิดเผยความลับของผู้มีหน้าที่.....	84
3.2.1.1 หลักเกี่ยวกับความรับผิดชอบกรณีที่มีการเปิดเผยความลับ ของผู้มีหน้าที่ในทางแพ่ง.....	84
3.2.1.2 หลักเกี่ยวกับความรับผิดชอบกรณีที่มีการเปิดเผยความลับ ของผู้มีหน้าที่ในทางอาญา.....	86
3.2.1.3 หลักเกี่ยวกับความรับผิดชอบกรณีที่มีการเปิดเผยความลับ ของผู้มีหน้าที่ในทางจริยธรรม.....	89
3.2.2 ขอบเขตความลับของการอนุญาตตุลาการ.....	91
3.2.2.1 เรื่องข้อมูลที่ถือว่าให้รักษาเป็นความลับ.....	92
3.2.2.2 เรื่องบุคคลที่ต้องผูกพันในการรักษาความลับ.....	93
3.2.2.3 เรื่องข้อยกเว้นในการรักษาความลับ.....	93
3.2.3 หลักการที่ทำให้สามารถเปิดเผยความลับของการอนุญาตตุลาการได้.....	96
3.2.3.1 กรณีเปิดเผยความลับโดยกฎหมายยกเว้นให้เปิดเผยได้.....	96
3.2.3.2 กรณีเปิดเผยความลับโดยอำนาจศาล.....	97
3.2.3.3 กรณีเปิดเผยความลับโดยความจำเป็นที่ชอบด้วยกฎหมาย.....	100
3.2.3.4 กรณีเปิดเผยความลับโดยความยินยอมของคู่กรณี.....	101
3.2.3.5 กรณีเปิดเผยคำชี้ขาดเพื่อสร้างบรรทัดฐานของ ความยุติธรรมในความยินยอมของคู่กรณี.....	102
3.3 หลักความลับของอนุญาตตุลาการในต่างประเทศ และแนวทาง ในการคุ้มครองความลับของการอนุญาตตุลาการในต่างประเทศ.....	105
3.3.1 หลักความลับของการอนุญาตตุลาการ และแนวทางในการ คุ้มครองความลับของการอนุญาตตุลาการในประเทศกลุ่ม คอมมอนลอร์.....	105

สารบัญ

หน้า

3.3.1.1 ประเทศอังกฤษ.....	107
3.3.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	113
3.3.1.3 ประเทศสิงคโปร์.....	117
3.3.2 หลักความลับของการอนุญาโตตุลาการและแนวทางคุ้มครอง ความลับในประเทศกลุ่มจีวัลลอร์.....	119
3.2.2.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	119
3.2.2.2 ประเทศญี่ปุ่น.....	123
3.3.3 หลักความลับของการอนุญาโตตุลาการตามหลักกฎหมายอื่นๆ.....	125
3.2.3.1 กฎเกณฑ์ของ WIPO Arbitration and Mediation Center.....	125
3.2.3.2 แนวทางในการรักษาความลับของประมวลจริยธรรม The IBA Rules for International Arbitrators (IBA).....	127
บทที่ 4 วิเคราะห์หลักความลับ และแนวทางคุ้มครองรักษาความลับของอนุญาโตตุลาการ ในประเทศไทย.....	128
4.1 แนวความคิดเรื่องจริยธรรมในการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ.....	128
4.1.1 คู่กรณีพิพาท.....	129
4.1.2 อนุญาโตตุลาการ.....	129
4.1.3 ทนายความ.....	131
4.1.4 พยานบุคคลในคดี.....	132
4.1.5 เจ้าหน้าที่ของสถาบัน.....	133
4.2 วิเคราะห์หลักความลับและแนวทางคุ้มครองความลับของอนุญาโตตุลาการ ในทางแพ่ง.....	134
4.3 วิเคราะห์หลักความลับและแนวทางคุ้มครองความลับของอนุญาโตตุลาการ ในทางอาญา.....	136
4.4 วิเคราะห์หลักความลับและแนวทางคุ้มครองความลับของอนุญาโตตุลาการ ในทางจริยธรรม.....	137

สารบัญ

หน้า

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	141
รายการอ้างอิง.....	147
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150